

Sygn. akt III SK 6/15

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Sąd Najwyższy w składzie:

Dnia 13 stycznia 2016 r.

SSN Halina Kuryło (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa P

w i

sp. z o.o. z siedzibą

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

o nałożenie kary pieniężnej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 stycznia 2016 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 30 lipca 2014 r., sygn. akt VI ACa 1732/13,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 21 lutego 2011 r. nr OGD-451-17(9)/2010/2011/RS Prezes Urzędu
Regulacji Energetyki (Prezes URE) wymierzył P

w E... Sp. z o.o. (powód) karę pieniężną w wysokości 15.000 zł za prowadzenie działalności w zakresie wytwarzania ciepła w okresie od 1 grudnia 2009 r. do 31 maja 2010 r., przy zastosowaniu ceny i stawek opłat bez zachowania obowiązku z art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2006 r., Nr 89, poz. 625 ze zm., dalej jako PE), czym naruszył art. 56 ust. 1 pkt 5 PE.

W uzasadnieniu decyzji Prezes URE wyjaśnił, że 27 listopada 2009 r., na trzy dni przed upływem okresu obowiązywania V taryfy dla ciepła, powód przedłożył wniosek o zatwierdzenie VI taryfy. Taryfa ta została zatwierdzona decyzją Prezesa URE z 16 kwietnia 2010 r. nr OGD-4210-63(20)/2009/2010/214/VI/RS (zmienioną decyzją z 12 listopada 2010 r. nr OGD-4210-46(7)/2010/214/RS), z okresem jej obowiązywania do 31 maja 2011 r. Taryfa VI została wprowadzona przez powoda do stosowania w rozliczeniach z odbiorcami od 1 czerwca 2010 r. Według ustaleń Prezesa URE, w wyniku stosowania cen i stawek opłat wynikających z V taryfy dla ciepła w spornym okresie, powód uzyskał dodatkowy przychód w wysokości 1.794,78 tys. zł. W związku z powyższym Prezes URE nałożył na powoda karę pieniężną, uwzględniając przy wymiarze jej wysokości stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia oraz dotychczasowe zachowanie powoda i jego możliwości finansowe, a przede wszystkim fakt, by nie przekroczyć 15 % przychodu powoda.

Od powyższej decyzji Prezesa URE powód wniósł odwołanie, zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej uchylenie oraz zasądzenie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu odwołania powód, jako przyczynę późnego przedstawienia taryfy do zatwierdzenia, podał dynamicznie zmieniającą się sytuację na rynku dostawców opału oraz problemy z ustaleniem ceny tego opału. Powód zaznaczył ponadto, że podjął wszelkie możliwe kroki w celu obniżenia kosztów wytworzenia energii. Powód zwrócił także uwagę, iż w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji Prezes URE w ogóle nie wspomniał o art. 47 ust. 2c PE oraz, że zawiera ono nieprawidłowe stwierdzenie, iż „taryfa wygasła z dniem 30 listopada 2009 r.”. Zdaniem powoda takie stanowisko pozostaje w sprzeczności z obowiązującą od 3 maja 2005 r. normą art. 47 ust. 2c PE, w myśl której w wyniku złożenia wniosku o zatwierdzenie nowej taryfy dotychczasowa taryfa zachowuje moc od czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy i wejścia w życie nowej taryfy.

Powód zarzucił także sprzeczność pomiędzy treścią zaskarżonej decyzji a jej uzasadnieniem. Wskazał bowiem, iż z treści uzasadnienia wynika, że został on ukarany za nieprzedłożenie do zatwierdzenia nowej taryfy w terminie, który organ uważa za odpowiedni, gdyż żaden z obowiązujących przepisów PE nie określa terminu, w którym należy złożyć stosowy wniosek. Zdaniem powoda, jego zachowanie nie wyczerpuje znamion czynu zabronionego określonego w art. 56 ust. 1 pkt 5 PE, którego dyspozycja obejmuje jedynie stosowanie nieprzedstawionych do zatwierdzenia cen i taryf.

Powód podkreślił, że nie można mu stawiać zarzutu, że nie stosował niezatwierdzonej jeszcze taryfy oraz, iż Prezes URE miał uprawnienie do uregulowania stanu przejściowego, poprzez ustalenie odpowiednich współczynników korekcyjnych, z którego to uprawnienia nie skorzystał, pomimo posiadania informacji o spadku cen zakupu paliwa. Powód wywiódł z tego, iż skoro Prezes URE nie skorzystał z tej instytucji, oznacza to pełną akceptację stosowanych cen i taryf wynikających z zatwierdzonej taryfy dla ciepła, której okres obowiązywania został przedłużony z mocy prawa wraz ze wszczęciem postępowania administracyjnego.

W ocenie powoda działanie Prezesa URE stanowi próbę rozszerzenia sankcji na stan faktyczny nieobjęty dyspozycją tej normy. Powód wskazał, że uzasadnienie zaskarżonej decyzji pomija fakt, iż dyspozycje art. 47 ust. 1 PE oraz art. 56 ust. 1 pkt 5 PE obejmują różne zakresy stanów faktycznych, pokrywające się jedynie częściowo. Art. 47 ust. 1 PE nakazuje przedkładanie do zatwierdzenia stosowanych taryf, zaś art. 56 ust. 1 pkt 5 PE nakłada sankcję na przedsiębiorcę, który nie przedłożył do zatwierdzenia taryfy, ale jedynie w takim przypadku, kiedy stosuje on te niezatwierdzone stawki.

W odpowiedzi na odwołanie Prezes URE wniósł o jego oddalenie i podtrzymał w całości stanowisko zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z 27 listopada 2012 r., XVII AmE 62/11 Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołanie powoda i zasądził na rzecz Prezesa URE zwrot kosztów zastępstwa procesowego. SOKiK zauważył, że bezspornym jest fakt, iż po upływie okresu obowiązywania V taryfy, w

okresie od 1 grudnia 2009 r. do 31 maja 2010 r., powód stosował w stosunku do swoich odbiorców ceny i stawki opłat wynikające z V taryfy, które były wyższe od wynikających z VI zatwierdzonej taryfy tego przedsiębiorcy. Z przepisu art. 47 ust. 1 PE wynika zaś dla powoda obowiązek posiadania zatwierdzonej przez Prezesa URE taryfy dla ciepła. SOKiK wskazał, że powód mimo braku zatwierdzonej taryfy prowadził działalność gospodarczą podlegającą obowiązkowi taryfowania. Decyzja o zatwierdzeniu V taryfy wygasła 30 listopada 2009 r., a wraz z jej wygaśnięciem przestała automatycznie obowiązywać taryfa zatwierdzona tą decyzją do stosowania, gdyż decyzja o zatwierdzeniu taryfy jest decyzją okresową. Nowa taryfa (VI), zatwierdzona przy uwzględnieniu ogólnego spadku cen i stawek opłat została przez powoda wprowadzona do stosowania w rozliczeniach z odbiorcami dopiero 1 czerwca 2010 r. Zatem w okresie od 1 grudnia 2009 r. do 31 maja 2010 r. powód nie posiadał zatwierdzonej przez Prezesa URE taryfy a w rozliczeniach z odbiorcami stosował stawki i ceny z poprzednio obowiązującej taryfy V.

W ocenie SOKiK powód, składając wniosek o zatwierdzenie nowej taryfy na trzy dni przed upływem okresu obowiązywania starej, uniemożliwił jej rozpatrzenie, zatwierdzenie oraz wprowadzenie do stosowania zgodnie z przepisami art. 47 ust. 1-4 PE. SOKiK zaznaczył ponadto, że taryfa dotychczasowa, mimo upływu okresu wskazanego w decyzji ją zatwierdzającej, jest stosowana nadal tylko w sytuacjach wskazanych w art. 47 ust. 2c PE. Zgodnie z tym przepisem stosuje się taryfę dotychczasową, jeżeli decyzja Prezesa URE nie została wydana albo toczy się postępowanie odwoławcze od decyzji Prezesa URE. Rozwiązanie przewidziane w art. 47 ust. 2c PE reguluje okres przejściowy, w którym skończyło się już obowiązywanie taryfy dotychczasowej a nowa taryfa nie weszła jeszcze w życie i odnosi się do wysokości stawek, jakie należy stosować w rozliczeniach z odbiorcami. Przepis art. 47 ust. 2c PE nie zwalnia natomiast przedsiębiorcy energetycznego z obowiązku wynikającego z art. 47 PE poddania się procedurze zatwierdzenia taryfy. Z przepisów PE wynika, że ustawodawca, nakładając na przedsiębiorców energetycznych powyższy obowiązek, nie określił terminu na przedłożenie taryfy do zatwierdzenia, jednakże wprowadził sankcję przewidzianą w art. 56 ust. 1 pkt 5 PE w postaci kary pieniężnej za stosowanie stawek i cen, wynikających z niezatwierdzonych taryf. W interesie powoda leżało zatem złożenie

wniosku o zatwierdzenie taryfy w terminie, który umożliwi mu wykonanie obowiązku z art. 47 ust. 1 PE.

SOKiK wskazał, że podnoszone przez powoda przyczyny późnego złożenia wniosku o zatwierdzenie taryfy nie mogą usprawiedliwiać naruszenia bezwzględnie obowiązującej normy art. 47 PE. Okoliczność stosowania przez powoda w rozliczeniach z odbiorcami niezatwierdzonej taryfy dla ciepła stanowiła podstawę do wydania zaskarżonej decyzji, nakładającej karę pieniężną na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 5 PE, której wysokość, w obliczu naruszenia przez powoda bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, SOKiK uznał za symboliczną.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 30 lipca 2014 r., ACa 1732/13 oddalił apelację powoda i zasądził od niego na rzecz Prezesa URE zwrot kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny uznał ustalony przez SOKiK stan faktyczny i dokonane na jego tle rozważania za prawidłowe i przyjął je za własne. W ocenie Sądu Apelacyjnego przedłożoną przez przedsiębiorstwo energetyczne taryfę rozpatruje Prezes URE w określonym terminie, zatwierdzona taryfa podlega odpowiedniemu ogłoszeniu i dopiero po przejściu takiego trybu powstaje taryfa, którą przedsiębiorstwo może – w określonym terminie - wprowadzić do stosowania. Uchybienie przedstawionym powyżej warunkom oznacza nieprzestrzeganie obowiązku, o którym mowa w art. 56 ust. 1 pkt 5 PE. Zdaniem Sądu Apelacyjnego powód, składając wniosek o zatwierdzenie nowej taryfy na trzy dni przed upływem okresu obowiązywania starej, uniemożliwił jej rozpatrzenie, zatwierdzenie i wprowadzenie do stosowania, zgodnie z art. 47 ust. 1 PE. Ponadto Sąd Apelacyjny zauważył, że dotychczasową taryfę, mimo upływu okresu jej obowiązywania wskazanego w decyzji zatwierdzającej, stosuje się nadal tylko w sytuacjach wskazanych w art. 47 ust. 2c PE. Sąd Apelacyjny tym samym w pełni podzielił pogląd wyrażony przez SOKiK, zgodnie z którym rozwiązanie przewidziane w art. 47 ust. 2c PE reguluje okres przejściowy, w którym skończyło się już obowiązywanie taryfy dotychczasowej a nowa taryfa jeszcze nie weszła w życie i odnosi się do wysokości stawek, jakie należy stosować w rozliczeniach z odbiorcami. Przepis art. 47 ust. 2c nie zwalnia natomiast przedsiębiorstwa energetycznego z obowiązku wynikającego z art. 47 PE, tj. poddania się

procedurze zatwierdzenia taryfy. Z przepisów PE wynika, że ustawodawca nakładając na przedsiębiorców energetycznych powyższy obowiązek nie określił terminu na przedłożenie taryfy do zatwierdzenia, jednakże wprowadził sankcję z art. 56 ust. 1 pkt 5 PE w postaci kary pieniężnej. Ustawodawca, poprzez taką regulację pośrednio wskazał, że wystąpienie przedsiębiorcy o zatwierdzenie nowej taryfy powinno nastąpić niezwłocznie, w krótkim terminie, umożliwiającym jej wprowadzenie z upływem okresu obowiązywania taryfy dotychczasowej. W interesie powoda leżało złożenie wniosku o zatwierdzenie taryfy w terminie, który umożliwi mu wykonanie obowiązku z art. 47 ust. 1 PE. Sankcja za nieprzestrzeganie tego obowiązku nie została skonstruowana jako sankcja za nieprzedstawienie w określonym terminie taryfy do zatwierdzenia, lecz jako sankcja za stosowanie ceny i taryfy bez przestrzegania obowiązku przedstawienia taryfy do zatwierdzenia. Słusznie więc wskazał SOKiK, że przedsiębiorstwo energetyczne mogłoby permanentnie występować z wnioskiem o zatwierdzenie taryfy w terminie uniemożliwiającym jej wdrożenie z momentem upływu okresu obowiązywania dotychczasowej taryfy i bez konsekwencji stosować taryfę dotychczasową nawet z pokrzywdzeniem dla odbiorców. Dodać należy, że w przedmiotowej sprawie powód przerzucił na odbiorców skutki późnego złożenia wniosku o zatwierdzenie nowej taryfy. Sąd Apelacyjny podzielił również pogląd SOKiK w zakresie oceny stopnia szkodliwości czynu powoda oraz w pełni zaaprobował wysokość nałożonej na niego kary pieniężnej.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego wywiódł powód, zaskarżając go w całości i wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku, poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie oraz zaskarżonej decyzji Prezesa URE, ewentualnie zaś wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania. Ponadto powód wniósł o zasądzenie od Prezesa URE na jego rzecz kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Skarga kasacyjna została oparta na postawie naruszenia prawa materialnego, a mianowicie: 1) art. 56 ust. 1 pkt 5 PE; 2) art. 7 ust. 1 Konwencji z dnia 4 listopada 1950 r. o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U.

1993 Nr 61, poz. 284, dalej jako Konwencja) oraz art. 42 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, co w konsekwencji stanowi także naruszenie art. 1 ust. 1 Protokołu dodatkowego nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności podpisanego w dniu 20 marca 1952 r. (Dz.U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175, dalej jako Protokół nr 1); 3) art. 47 ust. 2c pkt 1 PE.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Prezes URE wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna powoda okazała się zasadna.

Zgodnie z art. 56 ust. 1 pkt 5 PE, karze pieniężnej podlega przedsiębiorstwo energetyczne, które stosuje ceny i taryfy nie przestrzegając obowiązku ich przedstawienia Prezesowi URE do zatwierdzenia, o którym mowa w art. 47 PE. Rozważyć zatem należy, czy zachowanie powoda ustalone w niniejszej sprawie podlega sankcji, o której mowa w art. 56 ust. 1 pkt 5 PE.

Udzielając pozytywnej odpowiedzi na to pytanie w zaskarżonym wyroku, Sąd Apelacyjny przyjął, że art. 56 ust. 1 pkt 5 PE należy stosować z uwzględnieniem treści art. 47 PE. Przestrzeganie obowiązku sankcjonowanego na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 5 PE nie sprowadza się li tylko do przedłożenia taryfy Prezesowi URE. Przedłożoną taryfę organ ocenia w określonym terminie, zatwierdzona taryfa podlega odpowiedniemu ogłoszeniu i dopiero po przejściu takiego trybu taryfy może zostać zastosowana przez przedsiębiorstwo energetyczne na zasadach określonych w art. 47 ust. 4 PE (a zatem po upływie stosownego terminu). Dlatego przedłożenie nowej taryfy w terminie uniemożliwiającym zastąpienie w sposób przewidziany w art. 47 PE dotychczasowej taryfy przez nową taryfą, stanowi uchybienie obowiązkowi sankcjonowanemu na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 5 PE. W dalszej kolejności Sąd Apelacyjny podniósł w zaskarżonym wyroku, że art. 47 ust. 2c PE nie zwalnia przedsiębiorstwa energetycznego z obowiązku poddania się procedurze zatwierdzania taryfy w sposób zgodny z art. 47 PE. Przepis ten rozstrzyga jedynie o dalszym stosowaniu starej taryfy, do czasu rozstrzygnięcia przez Prezesa Urzędu o nowej taryfie. Z kolei sankcja z art. 56 ust. 1 pkt 5 PE nie

została skonstruowana jako sankcja za nieprzedstawienie w określonym terminie taryfy do zatwierdzenia, lecz jako sankcja za stosowanie taryfy bez przestrzegania obowiązku przedstawienia taryfy do zatwierdzenia. Zachowanie przedsiębiorstwa energetycznego uniemożliwiający organowi zatwierdzenie nowej taryfy w terminie pozwalającym na zastąpienie dotychczasowej taryfy bezpośrednio po upływie okresu obowiązywania tej ostatniej, zgodnie z wymogami art. 47 PE, stanowi uchybienie obowiązkowi, o którym mowa w art. 56 ust. 1 pkt 5 PE.

Wydane w niniejszej sprawie orzeczenie Sądu drugiej instancji znajduje oparcie w poglądach wyrażonych w wyroku Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2004 r., III SK 30/04. Podkreślić jednak należy, że orzeczenie to wydano przed wejściem w życie art. 47 ust. 2c PE i w odniesieniu do innego stanu faktycznego. W wyroku tym Sąd Najwyższy przyjął, że karze pieniężnej z art. 56 ust. 1 pkt 5 PE podlega ten, kto stosuje ceny i taryfy niezatwierdzone przez Prezesa URE, chociaż do takiego zatwierdzenia już przedstawione. Z przywołanego wyroku Sądu Najwyższego wynika, że art. 56 ust. 1 pkt 5 PE zostaje naruszony, gdy przedsiębiorstwo energetyczne przedkłada do zatwierdzenia nową taryfę w terminie, który nie pozwala na wejście w życie nowej taryfy z chwilą wygaśnięcia starej taryfy (wskutek upływu terminu, na jaki została zatwierdzona), a jednocześnie zaczyna stosować nową taryfę przed jej zatwierdzeniem przez Prezesa Urzędu (w miejsce taryfy dotychczasowej, która wygasła – z uwagi na brak odpowiednika art. 47 ust. 2c PE). Jednakże, z wyroku Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2004 r., III SK 30/04 nie wynika, by art. 56 ust. 1 pkt 5 PE stanowił podstawę prawną dla nałożenia kary pieniężnej na przedsiębiorstwo energetyczne w okolicznościach takich, jakie wystąpiły w niniejszej sprawie.

Uznając w niniejszej sprawie skargę kasacyjną powoda za uzasadnioną Sąd Najwyższy kierował się argumentami wynikającymi z wykładni językowej i systemowej art. 56 ust. 1 pkt 5 PE. Na podstawie tego przepisu nie jest karane samo nieprzedstawienie taryfy do zatwierdzenia, lecz dopiero stosowanie taryfy z naruszeniem obowiązku przedstawienia jej do zatwierdzenia Prezesowi URE. Ponadto, jak wynika z treści art. 56 ust. 1 pkt 5 PE, przepis ten przewiduje sankcję za zachowanie przedsiębiorstwa energetycznego polegające na stosowaniu taryfy z naruszeniem obowiązku przedstawienia do zatwierdzenia Prezesowi URE tej

konkretnej taryfy, którą stosuje przedsiębiorstwo energetyczne. Za niepożądane uznano zatem „stosowanie taryf” z naruszeniem obowiązku „przedstawienia ich” organowi. W pierwszej części art. 56 ust. 1 pkt 5 PE mowa o „stosowaniu taryfy” jako głównemu znamieniu czynu zagrożonego karą pieniężną. Dopiero w drugiej części tego przepisu dookreślono treść karanego zachowania. Dookreślenie to wyraźnie wskazuje na nieprzestrzeganie obowiązku przedłożenia stosowanej taryfy do zatwierdzenia. Karze nie podlega zatem naruszenie wszelkich obowiązków wynikających dla przedsiębiorstwa energetycznego z art. 47 Prawa energetycznego. Karze z art. 56 ust. 1 pkt 5 PE podlega takie zachowanie, które łącznie obejmuje dwa elementy: 1) stosowanie taryfy; 2) naruszenie obowiązku przedłożenia stosowanej taryfy do zatwierdzenia Prezesowi URE.

Sąd Najwyższy miał na względzie, że art. 47 ust. 2c PE przewiduje zasadę dalszego stosowania dotychczasowej taryfy w dwóch sytuacjach. Jedną z nich jest wszczęcie postępowania w sprawie zatwierdzenia nowej taryfy przed wygaśnięciem starej taryfy, gdy postępowanie zatwierdzające nie zostało zakończone do dnia pozwalającego na wejście w życie nowej taryfy w miejsce starej taryfy w sposób zgodny z art. 47 ust. 4 PE. Treść tego przepisu wyłącza możliwość nałożenia na przedsiębiorstwo energetyczne kary pieniężnej za stosowanie dotychczasowej taryfy w okresie między jej wygaśnięciem a zakończeniem postępowania w sprawie zatwierdzenia taryfy. Nie można wówczas mówić o stosowaniu taryfy z naruszeniem obowiązku przedłożenia jej do zatwierdzenia Prezesowi URE, skoro stara taryfa stosowana jest nadal z mocy przepisu prawa. Z treści art. 56 ust. 1 pkt 5 PE wynika zaś, że przepis ten nie karze za stosowanie starej taryfy w sytuacji zbyt późnego przedstawienia nowej taryfy do zatwierdzenia.

Wykładnia systemowa art. 56 ust. 1 PE potwierdza przedstawione powyżej wyniki wykładni językowej art. 56 ust. 1 pkt 5 PE. Zgodnie z art. 56 ust. 1 pkt 5 PE karze pieniężnej podlega ten, kto „stosuje ceny i taryfy, nie przestrzegając obowiązku ich przedstawienia Prezesowi URE do zatwierdzenia, o którym mowa w art. 47”. Z kolei na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 5a PE karze pieniężnej podlega ten, kto „nie przedkłada do zatwierdzenia taryfy wbrew żądaniu Prezesa URE, o którym mowa w art. 47 ust. 1”. Skoro z art. 47 ust. 1 PE wynika obowiązek przedstawienia taryfy na żądanie Prezesa URE, wprowadzając art. 56 ust. 1 pkt 5a PE

ustawodawca przyjął, że obowiązek ten nie był sankcjonowany na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 5 PE w związku z art. 47 PE. Przepis art. 56 ust. 1 pkt 5a PE byłby zbędny gdyby przyjąć, że art. 47 PE normuje całość obowiązków przedsiębiorstwa energetycznego sankcjonowanych przez art. 56 ust. 1 pkt 5 PE. Przy wykładni art. 56 ust. 1 pkt 5 PE zakładającej zastosowanie tego przepisu do jakiegokolwiek naruszenia obowiązków ciążących na mocy art. 47 PE na przedsiębiorstwach energetycznych, art. 56 ust. 1 pkt 5 PE stanowiłby wystarczającą podstawę prawną do nałożenia kary pieniężnej za niewykonanie żądania Prezesa URE. Skoro jednak ustawodawca zdecydował się wprowadzić do art. 56 ust. 1 PE przepis pkt 5a PE należy uznać, że jego zdaniem zakres zastosowania art. 56 ust. 1 pkt 5 PE nie obejmował deliktu opisanego w art. 56 ust. 1 pkt 5a PE. Dlatego Sąd Najwyższy uznaje, że art. 56 ust. 1 pkt 5 PE nie sankcjonuje wszelkich naruszeń art. 47 PE, lecz jedynie ich część.

Sąd Najwyższy dostrzega problem uwzględniony przy wykładni art. 56 ust. 1 pkt 5 PE przez Sąd Apelacyjny. Rozwiązanie przewidziane w art. 47 ust. 2c PE służy ochronie interesów odbiorców energii elektrycznej. Obecnie może ono stanowić zachętę dla przedsiębiorstw energetycznych do przedkładania taryf w ostatnim możliwym terminie, by przedłużyć okres stosowania dotychczasowej, wyższej taryfy. Jest to zachowanie do pewnego stopnia godzące w cel ustawy Prawo energetyczne, jakim jest ochrona interesów konsumentów. Naruszenie tych interesów ma miejsce, gdy nowa taryfa opiewa na niższe stawki, lecz przez pewien okres czasu, w wyniku opieszałości przedsiębiorstwa energetycznego, stosowana jest nadal stara (wyższa) taryfa (na podstawie art. 47 ust. 2c PE). Sąd Najwyższy nie znalazł jednak dostatecznie ważkich argumentów przemawiających za przełamaniem wykładni językowej art. 56 ust. 1 pkt 5 PE. Z uzasadnienia nowelizacji, na mocy której wszedł w życie art. 47 ust. 2c PE nie wynika, by zamiarem prawodawcy było karanie przedsiębiorstw energetycznych za zbyt późne składanie wniosków taryfowych. Ponadto, nadużywaniu regulacji art. 47 ust. 2c PE w opisany powyżej sposób Prezes Urzędu może zapobiegać w dość prosty sposób. Wystarczające jest wdrożenie monitoringu dat wygaśnięcia „starych” taryf i odpowiednio szybkie występowanie z żądaniem przedstawienia taryfy do zatwierdzenia. W przypadku uchybienia temu żądaniu lub wyznaczonemu w nim

terminowi, zastosowanie może znaleźć art. 56 ust. 1 pkt 5 a) PE, zwłaszcza gdy wspomniane żądanie skierowano do przedsiębiorstwa energetycznego już po upływie terminów pozwalających na płynne zastąpienia „starej” taryfy „nową” (zgodnie z poglądami wyrażonymi w sprawie III SK 30/04).

Uwzględniając skargę kasacyjną powoda Sąd Najwyższy dodatkowo miał na względzie, że w kwestii wykładni art. 56 ust. 1 pkt 5 PE w orzecznictwie Sądu Apelacyjnego w Warszawie ujawniła się rozbieżność. Odmiennej wykładni tego przepisu, zbieżnej z wyrażonym powyżej poglądem Sądu Najwyższego, dokonano w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 25 listopada 2014 r., VI ACa 152/14. W orzeczeniu tym uznano, że karze na podstawie przywołanego przepisu nie podlega przedsiębiorstwo energetyczne, które przed upływem terminu wygaśnięcia dotychczasowej taryfy przedłożyło wniosek o zatwierdzenie nowej taryfy. W jego uzasadnieniu przedstawiono następującą argumentację. Po pierwsze, możliwość stosowania dotychczasowej taryfy nie została uzależniona od przesłanki wcześniejszego złożenia wniosku o zatwierdzenie nowej taryfy w terminie umożliwiającym Prezesowi URE jej zatwierdzenie przed wygaśnięciem dotychczasowej taryfy. Po drugie, art. 47 PE nie określa terminu złożenia wniosku o zatwierdzenie nowej taryfy. Po trzecie, wywołanie negatywnych skutków dla odbiorców nie wyczerpuje znamion czynu z art. 56 ust. 1 pkt 5 PE. Po czwarte, przepisy o karach pieniężnych muszą w sposób kompletny, precyzyjny i jednoznaczny definiować wszystkie znamiona czynów zagrożonych karą, zaś stosowanie wykładni rozszerzającej analogii lub domniemań nie jest dopuszczalne. Treść art. 56 ust. 1 PE sprawia, że karze podlegają tylko zachowania wskazane w poszczególnych punktach tego przepisu.

Mając na względzie, że zasadny okazał się główny zarzut skargi kasacyjnej, obejmujący naruszenie art. 56 ust. 1 pkt 5 PE, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.

Za zgodność z oryginałem
Kierownik Sekretariatu Wydziału